

DOLENSKI

KNJIŽNICA
1A

Glasililo Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

Lasnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsako sredo. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 ameriške dolarje. — Tek račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-2-24

Stev. 26 (380) Leto VIII
NOVO MESTO, 26. JUNJA 1957

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Ceča komandanta Staneta 30. Pošt. pred. Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Časopisno-saloziško podjetje »Slov. poročevalce« v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Tvečel

Brigade so med nami!

V soboto 22. junija popoldne je bil na Glavnem trgu v Novem mestu sprejem štirih mladinskih delovnih brigad. Dve sta prišli s Štajerske, po ena pa iz Ljubljane in Primorske. Mladina je prišla, da nam bo pomagala modernizirati cesto Novo mesto—Machovec, časni sestavi del bodo avtoceste Ljubljana—Zagreb. Na Glavni trg so brigade prikorakale z godbo JLA, brigadirje in brigadirke so pa sprejeli in toplo pozdravili predstavniki okrajnega in občinskega ljudskega odbora ter mladinske organizacije. V imenu OIO je govoril podpredsednik Niko Belopavlič, kakor je o veliki vzgojni in gospodarski vrednosti delovnih akcij naše mladine govoril predsednik centralnega komiteja LMS Franček Mirtič.

Opisal je, kako so pod žulji mladega rodu Jugoslavije zrasi velikim naše prve petletke, našel je vrsto spomelkov, ki jih

je mladina postavila domovini za večne čase. Ni pri tem važna samo količina premetane in vzdane materiala v številnih velikih objektih. Še lepša in plemenitejša je vzgojna stran mladinskih akcij. Delovni napor so prekalili tisočih mladih graditeljev in poglobili v njih ljubezen do dela; razvili so v mladini ustvarjalni graditeljski duh, utrdili čut za kolektivnost in globoko tovarištvo. Poudaril je, da bo Dolenska trajno hvalečna za trud in napore, ki jih bo mladina dala za njen gospodarski dvig.

Brigadirji so se naslanili v novomeški gimnaziji, osnovni šoli in v taboru nad Machovcem, že v nedeljo pa so začeli na cesti tudi delati.

110 novomeških brigadirjev in brigadirke je v petek odšlo na delo v Ljubljano; delali bodo v športnem parku Tivoli.

Še naprej: stalna razgibanost

Lep porast članstva — Ponekod želijo plačevati članarino za 6 mesecev hkrati — Problem ni v plačevanju, pač pa v rednem pobiranju članarine, ki nikakor ne bi smela biti samo skrb blagajnikov odborov Socialistične zveze — Že zdaj se pripravljamo s stalnim, neprekinjenim političnim delom na volitve novih občinskih ljudskih odborov

Letošnji občni zbori osnovnih organizacij SZDL so bili veliko boljše kot prejšnja leta, tako po udeležbi kot po obravnavanju družbenih vprašanj. Volitve novih odborov so člani izvedli resno, prav tako je bilo veliko manj primerov, da bi se predlagani člani odborov branili prevzeti funkcije v odboru SZDL. Na novo je vstopilo ali se vrnilo v vrste Socialistične zveze v okraju 4.588 članov. S tem se je število članov nasproti številu volivcev povečalo za 5 odstotkov. Navzlic temu je izven organizacije Socialistične zveze še vedno veliko ljudi, ki imajo vse pogoje za članstvo.

Volitve novih vodstev organizacij SZDL so bile precej bolj razgibane v občini, kjer so jih imeli po sistemu državnih volitev (Novo mesto in Metlika) kot v ostalih občinih, kjer so izbrali vodstva na množičnih sestankih. V teh občinih so tudi sprejeli znatno več novih članov kot drugje. Tako so na primer v občini Metlika sprejeli na novo 688 članov, v občini Novo mesto pa 3.193 članov. Veliko so jih sprejeli že po končnih volitvah.

Novost v plačevanju članarine so letos značilne, ki jih prej nismo imeli, pač plačevanje članarino. Tako ima stalno pregled, koliko članarine je plačal, znamke pa so hkrati kontrolno sredstvo za pobiranje in obračunavanje članarine. Člani so nasplošno ugodno sprejeli uvedbo znam-

Za Poljsko dolino ni še odločeno

Prejšnji teden je bila na predsedstvu Ljudske skupščine Slovenije tričlanska delegacija iz Poljske doline ob Kolpi. Obrazložila je nekatere nepravilnosti pri glasovanju za priključitev h Kočevju. Na osnovi tega je odbor za organizacijo oblasti in uprave Ljudske skupščine Slovenije na seji 21. junija sklenil poslati v Predrag posebno skupino, ki naj pregleda možnosti za najprimernejše združitve doline s kočevsko, oziroma črnomajlsko občino. Prav tako bo odbor zbral dokumentacijo o mnenjih občinskih ljudskih odborov in zborov volivcev.

Težave so pa še vedno z rednim plačevanjem oziroma z rednim pobiranjem članarine.

O tem in o drugih organizacijskih vprašanih so poročali na nedavnem posvetu sekretarji občinskih odborov Socialistične zveze. Kaže, da so organizacijsko delo v organizacijah najbolj uredili v občini Žužembek. Po končanih občinskih zborih so imeli posvetovanje s člani novih odborov ter tem pojasnili način dela. Na novo so sprejeli 100 članov, največ iz vrst mladine. Prav tako so na novo postavili tri vaške organizacije, ker se je to pokazalo potrebno. Trdijo pa, da članarino plačevati članarino leto in ne četletno kot je v navodilih Glavnega odbora.

V občini Straža—Toplice so na novo sprejeli 75 članov. V dveh vaskih organizacijah, v Zalogu in Potok—Jurka vas, niso uspeli izvesti obnega zbora, odnočno izvoliti vodstva organizacije. To je pač slabo sprejelo članov SZDL v teh vaseh. V občini Mokronog so sprejeli 117 novih članov. Tudi v tej občini so imeli seminar za nove članske odbore.

V občini Trebnje so sprejeli 127 novih članov, v občini Semčje 33, v občini Mirna 44, v občini Kostanjevica—Podbočje 60 ter v občini Črnomelj 170. I.e. za občino Sentjerne ni podatkov o stanju članstva.

Razumljivo je, da s sedanjim številom članov SZDL ne moremo biti zadovoljni, saj ima prav v našem okraju zaradi aktivnega sodelovanja v NOB zelo veliko ljudi vse pogoje za članstvo, prav tako pa je še mnogo mladine, ki ni v vrstah SZDL, čeprav bi že morala biti.

Vključevanje novih članov je zato še naprej stalna naloga vseh organizacij SZDL. Prav tako je treba spraviti na tekoče tam kjer še ni, redno plačevanje članarine. Izkušnje kažejo, da ni problem plačevanja, pač pa pobiranje članarine. Nekaterim blagajnikom je silno težko stopiti do članov po članarino, čeprav je to hkrati najboljša prilika za pogovor s člani o raznih vprašanih, ki jih zanimajo. Tudi ni pravilno, da je za pobiranje članarine zadolžen samo blagajnik. To nalogo bi moralo imeti več članov odbora, po potrebi pa tudi drugi delovni člani, saj eden sam res ne zmora obiskati vsak mesec ali vsake tri mesece vse člane. Prav tako so letošnji občni zbori pokazali, da člani žele več sestankov. Mnogo je stvari, katerih si sami ne vedo razložiti, mnogo imajo tudi koristnih in pametnih predlogov, ki pridejo na dan prav na množičnih sestankih. Skratka, članom je treba omogočiti, da postavljajo vprašanja o vseh stvareh, ki jih zanimajo in prav tako, da povedo svoje mišljenje o raznih problemih ter dajo svoje predloge. Za take razgovore je najbolj primeren množični sestanek.

Pred nami so volitve ljudskih odborov. Organizacije Socialistične zveze morajo že sedaj razmišljati, kdo naj pride v te ali oni odbor. Pa tudi drugih nalog, ki jih mora obravnava SZDL, je dovolj, zato je treba z razgibanim delom organizacij nadaljevati in ga še poglobiti.

Rožaki iz ZDA — 4. julija na Polzevo
Vsem ameriškim rožakom, ki so na obisku v rojstni domovini sporočamo, da bodo tudi letos lahko praznovali ameriški praznik »Dan neodvisnosti« (Independence Day) — 4. julij! Praznovanje bo na prelepem Polzevu pri Višnji gori, nedaleč od Ljubljane.

Na piknik vabimo prav vse ameriške rožake! Za zabavo, ples in narodne pesmi bo skrbel Gorenjski kvartet. Domača kuhinja bo zadovoljila vse okuse in želje.

Torej, 4. julija, vsi rožaki na Polzevo!

Zberemo se v Ljubljani 4. julija ob 8. uri zjutraj na vrtni hotela »Unions«, kjer se bodo prodajali avtobusni listki za vožnjo na Polzevo in nazaj.

Vabi odbor za proslavo: Ivanka Šiffrer, Marion Bachel, Jennie Troha, Tončka Urbanc, Lojzka Muha, Frank Japich in Vincenc Pink, vsi rožaki iz Amerike.

VREME
ZA CAS OD 26. JUNJA DO 10. JULIJA

Konec tekočega tedna kratkotrajne nevihtne padavine in hladitve, sicer vse do srede prihodnjega tedna lepo poletno vreme. V drugi polovici prihodnjega tedna ali v začetku naslednjega tedna, t. j. med 6. in 10. julijem nenavadno močno nevihtno neurje z nalivi in deloma točo. Hkrati močna ohladitev. Zatem razjasnitev, vendar sorazmerno hladno.

(Napoved priredil V. M.)

Spored proslav v Mokronogu

Za 1. julij, praznik Mokronoga, so organizacije pripravile naslednji spored:
V nedeljo 30. junija: ob 20. uri zvečer bo v zadržnem domu slavnostna akademija, po njej pa ples in zabava.
V ponedeljek 1. julija: ob 4. uri budnja, ob 8. uri slavnostna akademija, ob 9. uri zbor skupin za povorko, ob 10. uri povorka in komemoracija na pokopališču, ob 11. uri zborovanje pred zadržnim domom, od 14. ure dalje kinopredstave najrajnega jugoslovanskega filma »Dolina miru«. Po končanem sporedu bo prosta zabava s plesom; izšla bo prvovrstna vojaška godba.
Pridite, Mokronog vabi!

Zetev v Beli krajini

V Neratcu pri Dragatušu so v soboto počeli prve snope letnina. Žitna polja rumenijo počasi, tudi drugod po Beli krajini in Dolenskem.

Obisk progresivnih Slovenk

Med drugimi rožaki so prišle iz ZDA na obisk v staro domovino tudi članice znane napredne slovenske ženske organizacije progresivnih Slovenk. Obiskujejo razne kraje v Sloveniji. Nekaj dni so bile tudi v Dolenskih Toplicah.
21. junija so v družbi članic okrajnega odbora Zveze ženskih društev Novo mesto in pod vodstvom tovariša Sitarja obiskale Rog in si z velikim zanimanjem ogledale Bazo 20 ter urejeno partizansko pokopališče v Jelendolu. Popoldne so prišle v Novo mesto, kjer so si ogledale Gospodinski center, Dolenski muzej, spomenike in Zdravstveni dom. V Novem mestu so bile gostje okrajnega odbora Zveze ženskih društev in društva za napredok gospodinjstva. Po ogledu mesta so jim članice navednih organizacij predložile sprejem v hotelu Metropol. V spomin na obisk Novega me-

sta so jim podarile dve sliki, delo akademskega slikarja Lada Lamuta, ter šopek nageljnov.
Zastopnice progresivnih Slovenk, tovariške Ivanka Šiffrer iz Clevelanda ter Tončka Urbanc, Alojzija Muha in Helena Višič iz Chicaga, so bile z obiskom na Rogu in Novem mestu zelo zadovoljne; podarile so, kako so vesele, da so videli ta del Dolenske in zlasti zgodovinski Rog. V pristrnem razgovoru s tovarišicami iz Novega mesta so se spominjale tudi svojih sodelavk in somišljenic v daljni Ameriki in jim po našem listu pošljajo tople pozdrave.

Ob I. Kongresu delavskih svetov

Te dni so zbrani v Beogradu gospodarji vseh podjetij, da na I. kongresu delavskih svetov predložijo svojo revolucionarno sedemletno delo uspešnega poseganja v naše gospodarstvo ter na osnovi ugotovitev dobrih in slabih strani dosedanjega dela nakažejo nadaljnjo smer delovanja in krepitve delavskega gospodarjenja.

Upamo, da bo kongres začrtal predvsem z različitimi ter podveznanje ukrepov glede zadostitve ugotovitev Zvezne ljudske skupščine, po katerih je vsakakor potrebno razširiti materialno osnovo delavskega samoupravljanja. Delavski sveti so se izkazali vredni in spoobni, da dobe več možnosti za samostojnejše ukrepanje v politiki gospodarjenja podjetja, zlasti glede nagrajevanja in uporabe sredstev raznih skladov. Sprejeti zaključki bodo pomembna etapa v naši graditvi socialistične družbe, kajti cilju se bomo približevali le z dobrim in naprednim gospodarstvom, ki bo odraz uspešnega delovanja v samoupravljanju proizvajalcev.

Delavsko samoupravljanje se je vedlo ali manj uspešno uveljavilo tudi v Beli krajini. Na področju občine Črnomelj je 28 podjetij in od teh volil delavske svete 7 gospodarskih organizacij. Sprva so

se ti delavski sveti ukvarjali predvsem z raznimi drobnimi zadevami ter so se le zdaleč lotevali vprašanja gospodarjenja v podjetju, organizacije dela, dviga storilnosti itd. Začetne težave so bile povsem opraviljive, saj člani delavskih svetov še niso imeli zadostnih sposobnosti in izkušenj, zato so bili oprjemi nezanesljivi. Poleg tega pa je imelo občuten vpliv še staro pojmovanje medsebojnih odnosov in odnosov do družbene lastnine. Občuten napredok v delavskem samoupravljanju pa ugotovljamo po letu 1952, ko so bile delavskim svetom dane večje pravice glede upravljanja.

Ceprav so skoraj v vsakem podjetju razširili pogol delovanja delavskega sveta, vendar lo ne bi smelo biti vzrok, da se v nekaterih črnomajlskih podjetjih še danes niso naučili tehnike svojega poslovanja. Tega stanja je

kriv predvsem nepravilna in nezadostna priprava na zasedanja delavskih svetov. Nikakor ne zadostuje, da se za zasedanje pripravita samo direktor in računovodja, medtem ko prihajajo posamezni člani na zasedanja, ne da bi vedeli, o čem se bo razpravljalo in kako presoja celotni kolektiv zaključke posameznih točk dnevnega reda.

Samoupravljanje se je v posameznih kolektivih precej izboljšalo po uspešno zaključenem lanskotnem enotedenskem seminarju, ki ga je za upravljevalce črnomajlskih podjetij organiziral občinski sindikalni svet. Vsekakor pa po oceni svojega dela izstopajo uspehi upravljevalcev v Rudniku Kanjarica in v tovarni BELT.

V zvezi s pripravami na kongres so imeli rudarji iz Kanjarice več razgovorov in posvetovanj ter so za utrjevanje delavskega samoupravljanja podvezeli več urnostnih ukrepov:

1. Člani delavskega sveta morajo prihajati na zasedanja pripravljeno. Zato bodo hkrati s vabilom prejeli tudi seznam obdelane gradivo, ki bi na dnevnem redu zasedanja.
2. S sklepi delavskega sveta morajo biti seznanjeni vsi člani kolektiva, kar bomo dosegli na ta način: celotni zapisnik zasedanja

delavskega sveta — seveda kolikor iz vzrokov splošnega interesa ni bilo zasedanja tajno — bo objavljen na oglasni deski, ki je enotna za ves kolektiv; poleg tega bodo sklepi redno objavljani in objavljeni v mesečnem listu podjetja, v »Belokranjskem rudarju«. Predsednik pa bo poročal o delu delavskega sveta kolektivu na množičnih sestankih najmanj vsaka 3 meseca.

3. Upejati je treba knjigo registracij sklepov upravnega odbora in delavskega sveta, kjer bodo kronološko vpisani vsi formulirani sklepi. V registru bo označena tudi oseba, ki je odgovorna za izvršitev sklepa, ter oseba, ki bo izpolnila kontrolirala. Dalje se zahteva, da bo vsak sklep upravnega odbora izpolnjen v roku 14 dni, delavskega sveta pa v roku 30 dni, o čemer mora redno poročati oseba, ki je zadolžena za kontrolno sklepanje.

4. Za lažje razumevanje pri obravnavi materiala se bo za seje upravnega odbora in zasedanja delavskega sveta pripravilo pregledno shematsko diagramo vseh važnejših pokazateljev in instrumentov družbenega plana, plana podjetja, polne lastne cene, stroje, smanjla delovne sile, izostankov in tako dalje.

Ing. Branko Peterneš

Notranjepolitični tedenski pregled

Namesto razprav - delo

Kaj je kooperacija med zadrujo in kmetom? Nekateri okrajne zadruge, ki stvar temeljito po svoje in menijo, da je že uspeh, če zadruge odkupi in prodajo pridelke svojega področja. No, tako prodajo preko zadruge sploh ne moremo šteti za kooperacijo ali kmetstvu za najnižjo obliko sodelovanja med kmetom in zadrujo. Odkup in prodaja nikakor ne moreta biti edina osnova za akumulacijo, se pravi zbiranje sredstev za povečanje kmetijske proizvodnje, za razširjeno reprodukcijo. Seveda je to še premalo, da bi lahko govorili o razviti kooperaciji. S tem pa ne trdimo, da je edino veljavna in možna tista kooperacija, ko kmetje združujejo zemljo v velike komplekse kot n. pr. v Vojvodini in jih potem pod določenimi pogoji z združenimi močmi obdelujejo. Kooperacija, namreč oblika sodelovanja, med kmeti in zadrujami je mnogo in najbolj uspešne ter najbolj koristne bodo tiste, ki bodo odgovarjale krajevnim priklanam. Za hitrejši napredok bo zelo koristno, kot je dejal tovariš Viktor Avbelj podpredsednik Izvršnega sveta Slovenije na sestanku z novinarji, če prenehamo z »akademskimi«, učenimi razpravami in začnemo z delom, s konkretno akcijo. Ponekod so storili tako in prvi uspehi seveda niso izostali, ker jih v kooperaciji vodi načelo, da moramo vzporedno s povečanjem kmetijske proizvodnje ustvarjati tudi socialistične odnose na vasi.

kooperacija bi bila za Slovenijo oziroma njeno kmetijstvo izredno pomembna. Naši kmetje se še vedno pripravajo z gozdarji in narobe — gozdarji s kmeti, kje naj bo meja med pašnikom in gozdom. Ta spor bo sicer treba rešiti enkrat za vselej, toda zakaj ne bi združili s člani začele te pašnike meliorirati? Sredstva za to bi dobili od družbe in družbi bi jih bilo seveda treba vrniti. Vendar stvar se izplača, saj bi lahko že z gozdarji in narobe — gozdarji s kmeti, tretjino več sena in seveda privedili potemtakem tretjino več goveda. Pri taki kooperaciji bi zadruge prav iz najboljših pašnikov močno povečala svoje dohodke za pospeševanje kmetijstva in končno bi tudi vsakemu posameznemu kmetu, ki bi lahko redil več živine, prineslo to tudi več denarja. Poleg pašniške kooperacije, o čemer bi kazalo razmišljati, imajo podobne možnosti tudi tiste zadruge, kjer je razvito sadjarstvo in vinogradništvo. Tudi tu bi lahko osnovali proizvodne skupnosti, v katerih ne gre za to, da bi kmetom proizvodnjo regresirali, pač pa zato, da se ob večji proizvodnji večajo tudi zadržna sredstva, ki služijo za nadaljnje povečevanje proizvodnje. Za proizvodne skupnosti je tudi v Sloveniji veliko zanimanje. Trenutno pripravljajo načrte za 27 takih skupnosti, ki bodo zasadile več kot 1000 ha plantažnih sadovnjakov ter okrog 300 ha skupnih vinogradov. Ponekod so na ta način dosegli tudi do 200% večje pridelke. Toda napaka teh skupnosti je predvsem v tem, da zadruge od povečane proizvodnje nima

prav nobenih dohodkov, pa čeprav so bila vložena v te nasade velika družbena sredstva. To prav gotovo ni socialistična kooperacija.

Ostane, da na kratko pogledamo, še drugo pereče vprašanje našega kmetijstva. V zadnjih letih se je število traktorjev v Sloveniji prav znatno povečalo. Tisti traktorji, ki pa jih imamo, pa nimajo dovolj priključkov in zato še zdaleč niso polno izkoriščeni. Na traktor znamke »Ferguson« n. pr. prida dva komaj dva priključka, čeprav bi lahko z odgovarjajočimi priključki opravljali tri traktorji 10 različnih vrst poljskega dela. Eden vzrokov, da mehanizacija ne napreduje, so nedvomno gospodarski predpisi, ki n. pr. določajo amortizacijo, t. j. odplačilo traktorja na šest let, ne oziraje na to, ali ga lahko izkoriščamo 10 in 12 let. Tudi obresti za kredite obremenjujejo in podražujejo te usluge. Vendar pa je račun, da je oranje enega hektara s konjem cenejše kot s traktorjem, precej netočen, kajti nihče ne upošteva, da konj dela samo nekaj tednov in da je kljub temu treba vse leto vzdrževati poleg konja tudi hlev in delovno silo. Če bi upoštevali vse to, bi prišli do računa, ki zgovorno prida, da je oranje s traktorjem cenejše. Če pa upoštevamo še to, da bi lahko namesto 70.000 konj, kolikor jih imamo v Sloveniji, redili približno 100.000 najboljših mlekaric, potem seveda, bi bil račun še precej drugačen. Tudi kakovost obdelave zemlje je precej različna — s konjem neprimerno slabša, s strojem pa, ki omogoča globoko oranje in zato večji hektarski donos, veliko boljše. Če bomo tako računali, potem bomo verjetno hitreje upajali v kmetijstvo rentabilnejše stroje.

LEPOTE NAŠIH KRAJEV

Čudoviti je podzemski svet Notranjskega in Primorskega Krasa, njegov največji biser je Postojnska jama. Če le utegnete, jo obiščite, ostala vam bo v nepozabnem spominu z svojo pravilnostjo in tajnstveno privlačnostjo.

Zvonko Perc, tajnik OLO Novo mesto

Delež uslužbencev v družbenem upravljanju

Posameznih primerov za gorje trditve tu ne bom navajal. Mislim pa, da moramo biti toliko samokritični, da bomo te navade odstranili že ob takem opozorilu. Nisem proti, da se uslužbenec, ki dela, plača. Sem pa za to, da upoštevamo zakon o državnih uslužbencih in da jih ne preplačujemo. Skodljiva preplačevanja kvarijo delovni pogoje, strokovnost, disciplino in ugled uslužbenca. Sicer nam država mora biti pripravljena za socialistično skupnost dati vse svoje sile, ne pa da ga za vsako najmanjšo stvar plačujemo.

Vloga današnjega uslužbenca zahteva, da mora biti uslužbenec predvsem strokovno sposoben. Nepreslanje se mora izpo-

polnjevati. Biti mora discipliniran, zvest ljudstvu in redu, njegova odlika naj bo vseplošna delavnost. Nič novega ni, če ponovim, da mora današnji uslužbenec znati mnogo več kot je znal uslužbenec v stari Jugoslaviji. Razen svojega strokovnega dela mora brezpogojno poznati družbeni razvoj in naš ustavni red, ki se tako zelo razlikuje od starega. Od uslužbenca zahtevamo mnogo. Poznati in pravilno mora razumeti svoje delo, znati mora razpravljati in delati z ljudmi. Kdor je na to v današnjih pogojih dela pozabljal, se je od ljudi utrgal in se kaj lahko zbirakratizira. Vsi uslužbenci, tudi tisti v podjetjih in raznih organih, morajo reševati vsa vprašanja tako; vsi go v službi ljudstva, vsi delajo z ljudmi, vsi torej tudi na tak ali drugačen način pomagajo krepiti družbeno upravljanje.

družbenega upravljanja sicer za razvoj ostalega družbenega upravljanja.

Zaradi naštetih razlogov izvršujejo uslužbenci predpise, sklepe in navodila svojih organov. To delo morajo opravljati vestno in disciplinirano, ekspedientno in ceneno, pa seveda tudi življenjsko. Ostali uslužbeni uslužbenci, uradov, družbenih organizacij in podjetij pripravljajo seje organov družbenega upravljanja, (seje) in dajejo vsestranske pripombe, kot so n. pr. pregledi dela in življenja kolektiva, podatke iz upravljanja, predloge za najslovesnejše izboljšave itd.

Priljubljenost gradiva za seje in posvetovanja zahteva precej dela. Vsi člani svetov, odborov in komisij želijo nejasnosti razčistiti; seje ko je vse jasno, jih v celoti razumejo. Kako naj se torej med ljudmi obnesejo stvari, za katere organ družbenega upravljanja ni dal nobenih pripomb, ker jih sploh ni obravnaval, pač pa so jih posamezni uslužbenci enostavno sami pripravili ali pa celo izdali brez vednosti organov. To je protizakonita, birokratska pot; taki ljudje so pravzaprav birokrati, proti katerim se naša skupnost že več let z vso silo bori in se jih ne more otresti.

Prirreditve Zveze borcev v novomeški občini

Zveza borcev Birena vsa se pripravila na veliko proslavo 4. julija, ki bo združena z odkritjem spomniške plošče na skupnem grobu padlih partizanov ob cesti pri Ruperč vrhu. Po odkritju plošče bo pri bivšem gradu na Ruperč vrhu velika zabavna prirreditev. Člani Zveze borcev vsako popoldne s prostovoljnimi delom urejajo prostor okoli groba, kjer bo stala plošča.

Krajevni odbor Zveze borcev Šmilhel pri Novem mestu pripravila praznovanje krajevnega praznika bivše občine Goting vas. Njegov praznik je 29. junija.

Za prirreditve so pripravili občinski kulturni spored, pri katerem bodo sodelovali: pevski zbor pionirjev iz Šmilhela, tamburaški zbor iz Stopič, pionirski-talovadci iz Malega Slatnika, invalidski pevski zbor Novo mesto, folklorna skupina KUD Stopiče, pevski oktet KUD Birena vsa in mešani pevski zbor KUD Šmilhel. Frickéle bo ob pol dveh popoldne. Po kulturnem sporedu bo prosta zabava z bogatimi srečolovom. Krajevna organizacija Zveze borcev Šmilhel pri Novem mestu vabi!

Pomočniki organov družbenega upravljanja

V pogojih socialističnega sistema deluje pri nas družbeno upravljanje kot najvišja oblika ljudskega upravljanja. Ljudstvo je izvolilo svoje predstavniške organe, ti pa so izvolili ali imenovali upravne organe in organizirali ustanove in podjetja. V vsaki ustanovi vodi delo upravni odbor, podjetja pa delavski svet in upravni odbori. Upravne in izvršne odbore imajo tudi družbene organizacije. Vsekak tak predstavniški organ, upravni odbor, delavski svet ali družbeno organizacija pa ima za strokovno pomoč in upravo uslužbenec, ki delajo po predpisih ljudskih skupščin in ljudskih odborov. Upravni, strokovni in pisarniški uslužbenec so torej glavni pomočniki organov družbenega upravljanja. Zaupane so jim vse naloge na strokovnem in upravnem - administrativnem področju. Zato je pravilen razvoj družbenega upravljanja v mnogoterm odvisen od pravilnega političnega in strokovnega dela vseh uslužbencev, uradov, ustanov in družbenih organizacij, ne pa le od uslužbencev ljudskih odborov. Za slednje bi podčrtal, da je njihova skrb še posebej odgovorna in pomembna, ker so uslužbenec predstavniških organov, ki po organih

Kongres delavskega sveta, ki se je večkrat začel, bo med ostalimi načeli tudi vprašanje večje materialne pristojnosti v delavskem upravljanju. S tem, ko priznavamo našim proizvajalcem vedno več pravic in pristojnosti, morajo lo priznanje spremljati tudi gospodarski predpisi in uredbe. Rastjoča zavest naših proizvajalcev terja njihovo večjo udeležbo pri upravljanju materialnih dobrin. V gospodarskih krogih so vedno postopajše pripombe, da bi bilo treba glede amortizacije, obratnih kreditov, skladov za samostojno razpolaganje, deviznih sredstev itd. novih, prejšnjih uredb. Zlasti občuti to vsa naša industrija, ki ima zastarele in dotrajane naprave. V

Javna zahvala

Priljubljeni odbor za V. Zlet Bratstva in edinstva Bihac 1957 v Novem mestu se iskreno zahvaljuje vsem, ki so na kakršni koli način pomagali, da se je mladina novomeškega okruga mogla udeležiti te velike manifestacije bratstva in edinstva in da je odprava iz novomeškega okruga v Bihacu imela tako velik uspeh. Posebno zahvalo izrekamo vsem podjetjem in ustanovam, ki so prispele na pomoč društvom in družbenim organizacijam, občinskimi ljudskimi odbori, ohranjenim ljudskemu odboru in vsem posameznikom, ki so ali sodelovali ali pa finančno podprli predstavništvo novomeškega okruga.

V imenu vseh udeležencev, posebej mladine, iskreno zahvala za pomoč in razumevanje!

Priljubljeni odbor za V. Zlet Bratstva in edinstva v Bihacu, Novo mesto.

Lepi uspehi Splošnega trgovskega podjetja v Metliki

Nitna potreba, dobro, kvalitetno blago, zadovoljen kupec - to je želja vseh petih poslovalnic Splošnega trgovskega podjetja v Metliki. Priznati je treba, da so njegovi uslužbeni in osebje zaposleno v trgovinah, te želje tudi uspešno uveljavili v življenju in se mu vsa zdajnja leta niso izneverili.

Podjetje posluje pod svojim sedanjim nazivom že od leta 1931 in ima v svojem sestavu tri specializirane poslovalnice, to je trgovino s tekstilom in galanterijo, trgovino s železino ter knjigar-

govsko hišo. V ta namen je lani poslovalnicam lahko kupilo bivšo garažo Josipa Kambiča in sklenilo, da nad njo nadgradi dve nadstropji. Da svojih trgovskih lokalov podjetje s tem sleer še ne bo prišlo, ker bodo še nadalje ostale v pritličju garaže, pač pa bo dobilo v prvem nadstropju nove, zračne poslovne prostore; v stavbi sama pa bodo poleg tega še tri družinska stanovanja.

Podjetje upa, da se bodo njihovi uslužbeni veselili tudi drugega leta uspešnega delovanja. Pod vodstvom delavskega sveta in svojega dolgoletnega upravnika tov. Franca Kobeta dosega od leta do leta lepše uspehe, saj je po izjavah inšpektorja podjetja vsakega trgovskega uspešni v njem višadate red, pravilno varčevanje, soglasje med uslužbeni in podobne vrline, ki so potrebne podjetju, če se hoče pravilno in uspešno razvijati. Danes delajo v podjetju trije uslužbeni, deset oseb v poslovalnicah, skladiščih in sofer. Podjetje si je v zadnjih letih nabavilo nov tovarni avto, si kupilo pisalni in računski stroj in vložilo v lokalne vstopne investicije. Lani je promet dosegel 50 milijonov dinarjev in je bil tako letni plan prekoračen za 12 odstotkov.

Na žalost pa podjetje vse do danes še nima svojih lokalov, temveč so vsi njegovi trgovski prostori v privatnih hišah in mora za plačevati blizu 450.000 dinarjev letne najemnine, kar je seveda zanj močno breme. Če bi v teh lokalih je po večini dotrajana, zato podjetje želi, da bi te lokalne hiške in estetsko sodobno opremlilo. Tu pa je težko najti zadovoljiv dogovor med podjetjem in lastniki lokalov, ki bi v tem primeru morali prevzeti nase znatne stroške.

Prav zato si splošno trgovsko podjetje je vsa zdajnja leta prizadeva, da bi dobilo lastno trgovsko hišo.

Kako upravljamo socialno zavarovanje

Odstopok zavarovanih oseb v primerjavi s celokupnim številom prebivalstva je v posameznih občinah kaj različen. Kaže nam razvitost oziroma nerazvitost posameznih področij. Tako je v občini Novo mesto socialno zavarovanih 60,66% oseb nadprik številu vseh prebivalcev, v Črnomlju 50,8% oseb (odstopok 35,14%), v Mokronogu 16,37%, v Trebnju 12,42%, v Mirni 20,45%, v Žužemberku 10,8%, v Straži-Toplicah 39,32%, v Kostanjevici-Podbočju 11,49%, Metliki 24,28%, Semiču 28,33% in v Sentjerneju 10,56% od vsega prebivalstva. V celotnem okraju je zdravstveno zavarovanih 28.672 oseb, kar znaša od 92.161 prebivalcev 31,4%. V primerjavi s industrijsko razvitimi okraji je ta odstopok zelo nizek. Prav iz tega razloga je razširitev socialnega zavarovanja še na ostale prebivalce (obrtnike, člane KZ), veljavno najprej kot v industrijsko razvitih okrajih.

VELIK NAPREDEK ZDRAVSTVENE SLUŽBE

Tako v novomeških bolnišnicah kot v splošnih ambulantah je zdravstvena služba v našem okraju dosegla v zadnjih letih velik napredek. K njemu uspešnejšemu in boljsemu delu je socialno zavarovanje prispevalo pomemben delež predvsem z izboljšanjem opreme in z ureditvijo ambulanz, kar je dobro vplivalo na zdravljenje zavarovanih in nezavarovanih ljudi v okraju. Finančna politika okrajnega zavoda je stremela za tem, da omogoči čim boljše in čimhitreje zdravljenje bolnih oseb, da zmanjša razne potne stroške in pošiljanje zavarovancev na zdravljenje izven okraja. Odkar so postale splošne ambulante in zdravstveni domovi ustanove s samostojnim finanstranjem, je okrajni zavod prispeval za razno opremo, instrumente in ostalo nad 9.300.000 oin (brez podatkov za okraj Črnomelj v letih 1954 in 1955). Splošne ambulante v Metliki, Sentjerneju in Žužemberku ter zdravstveni dom v Črnomlju dobijo še UKW aparate, kar bo nov in pomemben pripomoček za nadaljnji razvoj zdravstvene službe.

GIBANJE ŠTEVILA ZAVAROVANCEV

Povprečno število zavarovancev je bilo v letu 1956 nekaj manjše kot v letu 1955; znašalo je 12.194 oseb. Največje je bilo v septembru (12.651), najmanjše pa v marcu (11.572). Lesna industrija v okraju je imela v novembru 1956 zaposlenih 489 delavcev, tekstilna 682, gozda stvo 668, gradbeništvo pa 1539.

Nekaj podatkov o starostni dobi zavarovancev: v starosti nad 70 let je bilo lani v okraju zaposlenih še 11 ljudi (8 moških in 3 ženske), od 60-70 let 129 moških in 23 ženske, od 50-60 let 719 moških in 157 žensk, od 40-50 let 1832 moških in 573 žensk, od 30-40 let 1209 moških in 642 žensk, od 20-30 let 2243 moških in 1645 žensk, v starosti od 14-20 let pa je bilo zaposlenih 369 moških in 291 ženska (podatki brez Črnomlja). Stevilke torej povedo, da imamo največ zaposlenih moških in žensk v starosti med dvajsetim in tridesetim letom. Pokažejo pa nam tudi, da imamo še nekaj zaposlenih ljudi, ki bi zaradi starosti že morali biti upokojeni, precej pa se jih približuje starostni dobi za upokojitve.

V maju še večji izvoz

Vrednost jugoslovanskega izvoza je znašala v maju 8,5 milijarde dinarjev, medtem ko smo lani v tem mesecu izvozili za 8 milijard din. Uvozili smo pa v istem mesecu za okoli 18,6 milijard dinarjev.

Uvoz za kmetijstvo

Za uvoz kmetijskega reprodukcijskega materiala, namenjenega kmetijstvu, je narodna banka odobrila nova devizna sredstva v znesku 2 milijard dinarjev.

Le pitana živina lahko doseže v izvozu in na domačem trgu primerno ceno. V pitalsku ZTP na Poganih pri Novem mestu dosega pri tem delu zelo lepe uspehe.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Ni mogoče trditi, da bi se ameriško stališče do LR Kitajske spremenilo. To med drugim dokazuje tudi stališče ameriške delegacije na nedavni svetovni konferenci za energitiko v Beogradu - ki nima nič opraviti z ideologijami. Američani so pripravili več delegacij do tega, da so LR Kitajski prepričali sodelovanje pri delu konferenci. Pri glasovanju o tem so sicer zmazali z enim glasom - deset proti devetim, medtem ko se je deset delegatov vzdržalo. Če se norveški in pakistanski delegati ne bi za'asnili, bi se glasovanje najbrž drugače končalo. Tako je bilo sklenjeno, da se vprašanje sprejema LR Kitajske v svetovno konferenco za energitiko odloži za eno leto. To je samo en primer, ki dokazuje, da se ameriško stališče do LR Kitajske ni spremenilo, a vendar...

Je ameriški predsednik Eisenhower na nedavni tiskovni konferenci sredi vedno večjega pritiska trgovine lačnih zaveznikov (osebno Velike Britanije) in celo zahtev nekaterih ameriških poslovnih krogov, ki bi tudi radi trgovali, zelo previdno izrazil mnenje, da sedanje hude omejitve v trgovini s Kitajsko niso realistične v dolgem razdobju.

Morda so to mnenje spodbudili nedavni nemiri na otoku Formoz, med katerimi so Kitajci demonstrirali proti Američanom, zakaj na tiskovni konferenci je Eisenhower odgovoril tudi na vprašanje, kako trdno so vezi med Čankajškom in Washingtonom. Odgovoril je sicer, da so te vezi prav tako trdne, kot so bile, hkrati pa se je nekako opravičil, češ da so omejit-

ve v trgovini z LR Kitajsko »zakon« in, dokler so »zakons, so pač zakon. Novinarji so seveda hitro izbrskali tisti »zakon« in ugotovili, da je predsednik Truman napovedal sankcije proti LR Kitajski, ko je ta poslala vojaštvo v Severno Korejo, in se pri tem skliceval na zakon o trgovanju s sovražnikom iz leta 1917. Takrat je Truman razglasil stalne države

ZELO DOLGA POT

priljubljenosti. Če bi Eisenhower razglasil konec tega stanja, bi tudi zakon prenehal veljati in omejitve v trgovini z LR Kitajsko bi tako odpadle. Toda za to očitno še niso zrel politični pogoji.

Neki predstavnik Bele hiše je po Eisenhowerjevih tiskovni konferenci izjavil: »Poglejmo dejstvo v oči. Za predsednikovimi pripombami tiči zelo realistična miselnost, da nima smisla za nedoločen čas zaustavljati tok vode nazval. Vsak jez mora imeti nekje odtek.«

Vse to seveda ne pomeni, da bi bile ZDA voljne priznati LR Kitajsko, niti ne pomeni, da bi ublažile trgovine z LR Kitajsko. Pač pa pomeni, da postaja položaj že tako nesmiseln, da so se tega začeli zavedati celo v Washingtonu. Toka reke nazval res ni mogoče večno zaustavljati. Za to je potrebno preveč energije in denarja, da bi se to splačalo. In zato je zanimivo, da ima predsednik Eisenhower pri svojem

— še vedno zelo previdnem — mnenju nekaj zaveznikov oziroma sodelavcev. Med njimi je tudi vplivni čehoski industrialec Clarence Randall, predsednik odbora za zunanjo gospodarsko politiko. Ta trdi, da je »trgovina najmočnejše orožje v diplomatuvi roki«. Vsaj teoretično podpira Eisenhowerja v tem vprašanju tudi pomočnik ministra za zunanje zadeve Christian Herter, za katerega govori, da je najbolj verjeten Dullesov naslednik.

Seveda je nasprotnikov ublažitve trgovinskih omejitv do LR Kitajske še več. Med njimi so predvsem najokolišerji Eisenhowerjevi svetovalci v zunanji politiki. Te nasprotnike vodita zunanji minister Dulles in njegov pomočnik za daljnovzhodne zadeve Walter Robertson. Prav tako so proti ublažitvi obrambni minister Wilson in vsi načelniki štabov. Ti zatrjujejo predsedniku, da ZDA ne smejo storiti nobenega koraka, »ki bi dvignil mednarodni ugled pekinškemu režimu«.

Proces je torej zelo počasen in negotov. Toda če spet uporabimo primer z vodo, vidimo, da je čas pravzaprav na strani Kitajske. Voda bo polagoma je našla pot jezom ali nad jezom prosto pot. In kakor je dejal neki delegat na beograjski svetovni konferenci za energitiko: »Premislite, da meteorologi ne bi hoteli upoštevati vremenskih podatkov, če ti podatki slučajno pridejo iz Kitajske.« tako bodo morda delali počasi tudi Američani. Toda od besed do dejanj je po navadi zelo dolga pot.

● Ameriški delegat v razoroženem pododboru OZN v Londonu Stassen je obljubil, da bo v kratkem objavil vse podrobnosti ameriškega razoroženega načrta. Trenutno je znano, da je predlagal znižanje oroženosti sil na dva in pol milijona mož za ZSSR in ZDA.

● ZDA so sklenile, da bodo kmalu umakile kopenske vojaške sile iz Japonske. To je v zvezi z načrtom o znatnem skrajšanju vojaških obveznosti v tujini.

● V Bagdadu so se končali razgovori med iranskim kraljem Fejzalom in jordanskim kraljem Husseinom, ki sta razpravljala o finančni pomoči Jordanu in o drugih arabskih vprašanjih.

● Britanski laburistični voditelj Bevan je izjavil, da je sporazum o razorožitvi in uničenju vseh vodljivih bomb edini način za obvarovanje demokracije. Vložila bomba je predvsem orožje, s katerim je treba presenetiti sovražnika — je dejal Bevan. Zato v parlamentu se bi morali razpravljati o morebitni napovedi vojne.

● Direktor indijskega inštituta za uporabno kemijo na kalkutiški univerzi Guha je v nekem govoru na zborovanju znanstvenikom izjavil, da lahko radioaktivno izžaravajo protivzročila nova bolezni, ki jih je protivzročila človeški organizem ni odprel.

● Skupina znanih francoskih književnikov je poslala predsedniku madžarske vlade Kadarju pismo, na pomilosti madžarskega plantaja Ošerovskega in Galvija, ki so ju nedavno obdočili na smrt. Pismo je podpisal tudi znameniti slikar Pablo Picasso.

● Prejšnji mesec so izdelali v Zahodni Nemčiji 116.000 motornih vozil, kar je največje število proizvodnja doslej. Maja so izvozili v tujino okrog 30.000 vozil.

● KRATKE ● IZ RAZNIH ● STRANI

Za večjo samostojnost podjetij

Iz prakse delavskega upravljanja — Kaj predlagajo podjetja lesne stroke

Kongres delavskega sveta, ki se je večkrat začel, bo med ostalimi načeli tudi vprašanje večje materialne pristojnosti v delavskem upravljanju. S tem, ko priznavamo našim proizvajalcem vedno več pravic in pristojnosti, morajo lo priznanje spremljati tudi gospodarski predpisi in uredbe. Rastjoča zavest naših proizvajalcev terja njihovo večjo udeležbo pri upravljanju materialnih dobrin. V gospodarskih krogih so vedno postopajše pripombe, da bi bilo treba glede amortizacije, obratnih kreditov, skladov za samostojno razpolaganje, deviznih sredstev itd. novih, prejšnjih uredb. Zlasti občuti to vsa naša industrija, ki ima zastarele in dotrajane naprave. V

VEČ PROŽNOSTI GLEDE AMORTIZACIJE

Ena takih pobud je, da naj bi v bodoče podjetje samo s svojim vsakoletnim predradnom porabe sredstev za amortizacijo določilo odstotke amortizacije s tem, da bi višino celotne amortizacije lahko izkoristila neovirano po svoji uvidenosti. Amortizacija naj bi bila predvsem namenjena uvajanju racionalnejše in sodobnejše opreme, ki bi dala višjo proiz-

SKLAD OBRATNIH SREDSTEV

Uredbo o skladu lastnih obratnih sredstev bi bilo treba dopolniti in popraviti, pri čemer naj bi odpadlo razlikovanje med osnovnimi in dopolnilnimi krediti. Lesna podjetja želijo, da bi se koeficient oblačanja razširil. Dosegla bi namreč rada zadosten obseg zalog »komercialno, zrelega blaga, sposobnega za izvoz. Zaloga lesa listavcev iz leta v leto katastrofalno pada, ker podjetja nimajo dovolj obratnih kreditov.

ALI NAJ BO SKLAD ZA SAMOSTOJNO RAZPOLAGANJE RES VEČNA PASTORKA?

Znano je, da je sklad za samostojno razpolaganje pri delitvi dohodka na zadnjem mestu. To morda še ne bi bilo najslabše, če ga ne bi tudi izrabljali tako, da odstopajo od njega še vse mogoče druge izdatke in obveze, da ostane na koncu za »sprosto razpolaganje« res le najmanjši del ali pa tudi le delček dohodka. O tem je bilo povedanih in napisanih že dovolj resnih in pikrih besedi. Res pa je, da so se sredstva sklada za prosto razpolaganje izkoriščala za vse tisto, kar ni bilo sicer kje zajeto v družbenem planu ali v finančnih predpisih. Sklad je tako postal vir za kritje najrazličnejših obvez, češda je bolj pa se imoščina namenu, za katerega je bil prvotno postavljen. Delavski sveti bi

LEPI USPEHI SPLOŠNEGA TRGOVSKEGA PODJETJA V METLIKI

Nitna potreba, dobro, kvalitetno blago, zadovoljen kupec - to je želja vseh petih poslovalnic Splošnega trgovskega podjetja v Metliki. Priznati je treba, da so njegovi uslužbeni in osebje zaposleno v trgovinah, te želje tudi uspešno uveljavili v življenju in se mu vsa zdajnja leta niso izneverili.

Podjetje posluje pod svojim sedanjim nazivom že od leta 1931 in ima v svojem sestavu tri specializirane poslovalnice, to je trgovino s tekstilom in galanterijo, trgovino s železino ter knjigar-

ZELO DOLGA POT

priljubljenosti. Če bi Eisenhower razglasil konec tega stanja, bi tudi zakon prenehal veljati in omejitve v trgovini z LR Kitajsko bi tako odpadle. Toda za to očitno še niso zrel politični pogoji.

Neki predstavnik Bele hiše je po Eisenhowerjevih tiskovni konferenci izjavil: »Poglejmo dejstvo v oči. Za predsednikovimi pripombami tiči zelo realistična miselnost, da nima smisla za nedoločen čas zaustavljati tok vode nazval. Vsak jez mora imeti nekje odtek.«

Vse to seveda ne pomeni, da bi bile ZDA voljne priznati LR Kitajsko, niti ne pomeni, da bi ublažile trgovine z LR Kitajsko. Pač pa pomeni, da postaja položaj že tako nesmiseln, da so se tega začeli zavedati celo v Washingtonu. Toka reke nazval res ni mogoče večno zaustavljati. Za to je potrebno preveč energije in denarja, da bi se to splačalo. In zato je zanimivo, da ima predsednik Eisenhower pri svojem

SKLAD OBRATNIH SREDSTEV

Uredbo o skladu lastnih obratnih sredstev bi bilo treba dopolniti in popraviti, pri čemer naj bi odpadlo razlikovanje med osnovnimi in dopolnilnimi krediti. Lesna podjetja želijo, da bi se koeficient oblačanja razširil. Dosegla bi namreč rada zadosten obseg zalog »komercialno, zrelega blaga, sposobnega za izvoz. Zaloga lesa listavcev iz leta v leto katastrofalno pada, ker podjetja nimajo dovolj obratnih kreditov.

ALI NAJ BO SKLAD ZA SAMOSTOJNO RAZPOLAGANJE RES VEČNA PASTORKA?

Znano je, da je sklad za samostojno razpolaganje pri delitvi dohodka na zadnjem mestu. To morda še ne bi bilo najslabše, če ga ne bi tudi izrabljali tako, da odstopajo od njega še vse mogoče druge izdatke in obveze, da ostane na koncu za »sprosto razpolaganje« res le najmanjši del ali pa tudi le delček dohodka. O tem je bilo povedanih in napisanih že dovolj resnih in pikrih besedi. Res pa je, da so se sredstva sklada za prosto razpolaganje izkoriščala za vse tisto, kar ni bilo sicer kje zajeto v družbenem planu ali v finančnih predpisih. Sklad je tako postal vir za kritje najrazličnejših obvez, češda je bolj pa se imoščina namenu, za katerega je bil prvotno postavljen. Delavski sveti bi

Izšla je 8. številka Uradnega vestnika

22. junija 1957 je izšla 8. številka Uradnega vestnika okraja Novo mesto, ki prinaša dvanajst odločb OLO Novo mesto o izvolitvah novih članov vseh svetov okrajnega ljudskega odbora. Objavljena je tudi odločba o imenovanju upravnih odborov Splošne bolnišnice. Reševane postaje v Okrajnega higijenskega zavoda v Novem mestu in Zdravilišča v Dol. Toplicah. Objavljeno je sklep OLO Novo mesto o izvolitvah sodnikov porotnikov okrajnega sodišča v Novem mestu in sklep o izvolitvi občasnih sodnikov okrajnega gospodarskega sodišča v Ljubljani. Občinski Hud odbor Žužemberk objavlja imena izvoljenih oz. imenovanih članov svojih sedmih svetov. V listu sta objavljena tudi bilanci Industrije obuvstva Novo mesto in Splošnega trgovskega podjetja Metlika.

Mokronog ob svojem prazniku

V ponedeljek 1. julija praznuje občina Mokronog četrte svoj praznik. Kakor prejšnja leta, tako se tudi letos že dalj časa pripravljajo vse organizacije, društva, ustanove in podjetja skupno z vsem prebivalstvom, da bodo čim dostojneje praznovali ta dan. Ta praznik ni le spomen na dan, ko so partizani zmagovali vkorakali v Mokronog mimo utrdb nadmočnega italijanskega sovražnika, polem, ko so mu prizadevali težke izgube, marveč se na ta dan s ponosom spominjamo tudi globoke politične zavesti Mokronogčanov, ki so množično odhajali med aktivne borce in politične delavce NOB. Se več! Občinski praznik nam odpira zgodovinsko knjigo političnih in vojaških borb za osvobodjenje, na drugi strani pa priča o rezultatih vseh naporov za izgradnjo socializma.

S posebnim ponosom ugotavljamo, da je večina prebivalstva že leta 1941 spoznala, kje je njihovo mesto. Osvobodilna fronta je pričela neutegoma delati. Mokronog je dobil takoj zvezo s takratnimi voditelji narodnoosvobodilnega boja. Preko Mokronoga so potekale razne politične in vojaške zveze. Tu so bili zelo pomembni sestanki, kakor n. pr. pri Sandiju Majcnu, v Streljavi zidanciji na Prizhanov, ki so množično odhajali med aktivne borce in politične delavce NOB. Se več! Občinski praznik nam odpira zgodovinsko knjigo političnih in vojaških borb za osvobodjenje, na drugi strani pa priča o rezultatih vseh naporov za izgradnjo socializma.

S posebnim ponosom ugotavljamo, da je večina prebivalstva že leta 1941 spoznala, kje je njihovo mesto. Osvobodilna fronta je pričela neutegoma delati. Mokronog je dobil takoj zvezo s takratnimi voditelji narodnoosvobodilnega boja. Preko Mokronoga so potekale razne politične in vojaške zveze. Tu so bili zelo pomembni sestanki, kakor n. pr. pri Sandiju Majcnu, v Streljavi zidanciji na Prizhanov, ki so množično odhajali med aktivne borce in politične delavce NOB. Se več! Občinski praznik nam odpira zgodovinsko knjigo političnih in vojaških borb za osvobodjenje, na drugi strani pa priča o rezultatih vseh naporov za izgradnjo socializma.

časih obnove je mokronoško ljudstvo največ s prostovoljnimi deli odpravilo krute siledvoje vojne. Z združenimi močmi so si postavili lep zadrugi dom, v katerem se danes nemoteno in pod ugodnimi pogoji razvija kulturno in politično delo. Občina si je vsa ta leta prizadevala, da si priloži kakšno kmetijsko industrijo, da bi s tem okrepila svoje gospodarstvo. Toda sprito razmer, ki tega niso dopuščale, se je intenzivnejše ukvarjala z ustanavljanjem in razširjanjem domačih podjetij. Ker pa je občina tipično agrarna značaja, je kmalu spoznala, da je treba vložiti vse sile v to panogo gospodarstva. Zato je v povezavi s kmetijskimi združenji pričela

sistematično delati za dvig kmetijstva. V ta namen je v zadnjih letih posvetila vsjo pozornost izobraževanju mladih kmetincev. Razen tega je pomagala kmetijskim združenjem pri učevanju in boljši organizaciji pospeševalnih odskov, ki so prav v zadnjih dveh letih pokazali že zelo zadovoljive uspehe.

V zadnjem času se pripravljajo še lepo presenečenje: obrat telekomunikacij, ki bi zaposlil okrog 100 delavcev. S to rešitvijo bi naš delavski svet ne le tržane, marveč tudi okolišnje, saj bi se s takim obratom razgibalo življenje v Mokronogu, gospodarstvo pa bi s tem dobilo tudi lepše možnosti razvoja. V.V.

Kot ponavadi sta bili tudi leti, junija dopolne čakalnici v novomeškem zdravstvenem domu. Precej polni. Ljudje so disciplinirano čakali, da pridejo na vrsto k zdravnikom.

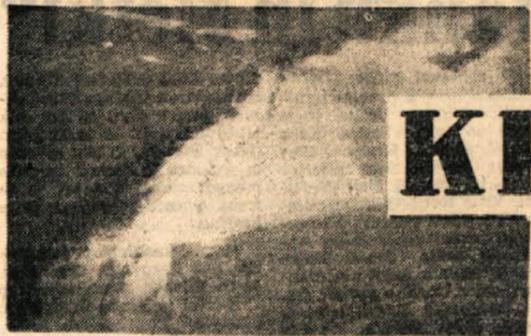
Ta dan je bil nekak cerkveni praznik. Po končanem verskem opravilu v frančiškanski cerkvi so je namreč napotilo iz cerkve v Zdravstveni dom izredno veliko število »bolečnikov«. V čakalnici smo si mislili, da so pač bili bolni cerkvi, da dobe duševno, sedaj pa bodo pri zdravniku poiskali še telesno zdravlje.

Toda kasno je bilo, da duševna hrana ni dobro vplivala na te bolehnice. Komaj so prišli v čakalnico, so hoteli priti takoj k zdravniku, čeprav je bilo pred njimi precej takih, ki so bili bolj občutljivi. Postali so tako predrzni, da so skupinsko nasilno vdirali v ordinacijo sobe zdravnikov in jih hoteli pri napornem delu. Kam se jim je tako mudilo? Kam drugam kot za praznovanje

Predrznost in nasilnost

cerkvenega praznika? Obisk v ambulanti jim je služil za izgovor, da so lahko izostali od dela in praznovali, medtem ko so drugi v postelju delali tudi zanje. To ni samo neiskrenost, to je tudi izkoriščanje naše široke socialne zakonodaje in družbenih sredstev. Vsek izostanek od dela pomeni, toliko in toliko manj prispevka v družbene sklade, zato bi se morali proti takim neupravičenim izostankom prav vsi boriti! Razen tega pa je treba najprej obrediti miselnost takih ljudi v čakalnici, s katerim so motili redno in skrajno naporno delo zdravnikov. Sindikalna organizacija in vodstva podjetij bi morala takim posameznikom posvečati več pažnje. Očitnici

Oglašujte v domačem listu, ki ga prebere vsak teden nad 45.000 ljudi!

Pogled na sipine kremenčevega peska ob iztoku kanala pralnice »Kremen« v Krko. Dobro vidimo, da segajo usedline skoraj do ene tretjine Krke in da je njihov nivo celo nad Krko ob bregu. Primer nedopustnega izpusta odplak. Po zatrditvi podjetja se odplavi v Krko na dan do 20 ton peska.

Nekdaj lepa temnozelenca, od pesnikov opevana romantična Krka v Novem mestu se močno spreminja. Kdor je pozna, to reko pred vojno in jo opazuje sedaj, bo kmalu ugotovil razliko, ki Krki in mestu ni v okras. Še več, v Krki se sedaj skrivajo nevarnosti, ki groze uničiti to lepo dolensko reko, da bo čez kakšno desetletje postala umazana, smrdljiva mlakuzja, ki bo zdravju nevarna, ne glede na to, da ne bo v okras dolenski metropoli, pač pa v njeno škodo.

Mesto se je po osvoboditvi razširilo, industrializiralo in res postalo pravo dolensko središče. Nove obrti in večje gospodarske organizacije so se naselile ob Krki ali pa na daleč stran. Vse te pa pošiljajo v Krko svoje odplake, ki so daleč presegle količino mestne kanalizacije, ki se v reko izliva že ves čas, kar obstoja. Nihče od investitorjev pa ni pomislil, če Krka res tudi prenese vse, kar mora sedaj v njo in potrpežljivo reka se je od kraja vedno bolj spirala, sedaj pa grozi, da bo docela spremenila svoj značaj. Vsega je to preveč in Krka se ne bo več mogla upreti.

Oddelek za komunalno higieno Okrajnega higienskega zavoda je leto dni proučeval to stanje, dvakrat tedensko jemal po 4 vzorce reke in analiziral vodo, da je dobil rezultate, ki so neverjetno porazni. Opazovanje v enem letu z analizami vred je dalo poseben elaborat, ki so ga dobili vsi odločilni čimtelji. Iz tega elaborata povzemanj nekaterje najvažnejše rezultate in opazovanja.

V TEM TEDNU NABIRAMO

- Čveti škrat (400 din), beza osutega (200 din), rdeče deteljičice (100 din), tipe (220 din), rmana s pečilo (50 din), kamilice samo cele glavice (240 din).
- List okolišnega trpotca (30 din), breze (22 din), melise (150 din), hribske reze brez pečilo (500 din), pelina (70 din), gorzine jagode (110 din), šmarnice (120 din), slezenovec (200 din).
- Rastlino ptičje kaše (200 din), gladišnika (40 din), jetičnika (120 din), ženjika (140 din), materine dušice (45 din), kravgeva mlečka (100 din).
- Lubje tešminovih korenin (120 din), krhlike (60 din).
- Korenine baldrijana (260 din), ženjika (250 din), šmarnice (300 din), gladeža (58 din), regrata (116 din), habata (40 din).
- Seme jesenskega podleska (300 din).
- Suha borovnica (500 din).
- Obvestilo Pohitte z nabiranjem brezovega lista!

1. V Krko se na področju mesta izliva 22 večjih kanalov, za katere večinoma ni načrtov, so brez rešetk ob svojem izlivu in večinoma mole v Krko nad gladino. Prava sramota pa je Kanal pod bivšim Seidlovim mlinom, ki se izliva najprej prosto po bregu, dala mlakuzo, smrdi in je pristopen vsakomur. Tako stanje je za razširjanje nalezljivih boleznj naravnost idealno.

2. Odpadne vode podjetij in mlekarne, Novoteksa, Kremena, bolnišnice, mestne klanvice in Novotosa, se iztekajo v Krko prosto, brez čistilnih naprav. Če pa so te naprave, kakor pri Novoteksu, so pomanjkljive. Edino čistilna naprava za bolnišnico v Kandiji je primerna. Te odpadne vode vsebujejo kisline in lužine, kremenčev pesek, bakterije, mlincice in podobno, kar vse učinkuje na življenje v Krki ter more povzročati nevarna obolenja tudi za ljudi. Zaradi odplak se spreminja najdrobnejše življenje v reki, to je plankton, ki že kaže premik k mezosoproblemu, kar je znak slabe vode.

3. Število bakterij v Krki presega normo tako, da je Krka v našem mestu v tem pogledu mnogo slabša, kakor Sava pri

Dr. Božo Oblak: v Novem mestu se slabša

KRKA

Zagrebju ali Beogradu, čeprav vemo, da sta ti dve reki močno okuženi s klicami.

4. Količina, ki je znak ugotavljanja dobre oz. slabe vode, je mnogo slabši od dopustne norme. Krka je torej močno onesnažena reka.

5. Duh Krke, boljše rečeno smrad, je v poletnih mesecih močno zaznaven zaradi vpliva kemikalij in gnitja.

6. Barva Krke ni naravna, pač pa je spremenjena zaradi odplak tekstilne tovarne, klanvice in mlekarne.

7. Krka je kalna ob vsem dežnem bregu daleč navzdol in sicer stalno zaradi odplak kremenčeve pralnice.

8. Usedline kremenčevega peska je bilo najti ob vsem dežnem bregu celo 4,5 km daleč. Ne glede na to pa kremenčev pesek pod pralnico ustvarja plitvine, zajezuje Krko ter spreminja njen tok.

9. Krka postaja kislá, namesto da bi bila nevtralna in je v tem pogledu slabša od drugih jugoslovanskih rek, za katere imamo podatke.

10. Vodostaj Krke se zaradi jezov, ki ga nihče ne popravi v zadostni meri, stalno niza, tako da se bo kmalu še tista kanalizacija, ki je pod gladino, iztekala v Krko nad njo.

Zgornji zaključki kažejo, da se stanje Krke slabša in se bo v bodočnosti še bolj, če pogoj, kakršni so sedaj, ostanejo. Reka se bo do kraja pokvarila in bo s svojim nizkim vodostajem, počasnim tokom, razkravljenim poginjenega živalstva in uničenega rastlinstva ter gnitjem vse nje prihodnje snovi nevarna za zdravje prebivalstva. Njena samoočiščevalna moč že pada.

Da bo škoda velika tudi zaradi nazadovanja turizma in ribištva, menda ni potrebno omenjati. Vpliv spremenjenega toka na Loko spravlja v počasno nevarnost spornih naprav zaradi izpodjedanja brega. Usoda kopalnice in kopanja v Krki bo kmalu problematična, ker bo treba prepovedati kopanje v Krki zaradi nevarnosti za zdravje.

Dolžnost odločilnih čimteljev in oblastnih organov je, da resno prouče ta problem in omogočijo sanacijo sedanjega stanja ter obiščene Krke do one mere, kot je bila pred industrijjo. Šele ko bo Krka ustrezala vsem narodnim predpisom za tekoče vode v higieniškem in vodnogospodarskem oziru, bo spet dobila svojo samoočiščevalno moč ter služila prebivalstvu za to, za čem je namenjena.

Na bomo to dosegli, bo potrebno napraviti marsikaj, kar se je do sedaj zamarnje. Navajam nekaj predlogov:

1. Predvsem je nujno treba proučiti kanalizacijsko mrežo in napraviti ustrezne načrte. Če za ni mogoče takoj urediti nekaj centralnih kanalov, je vsaj sedanje kanale treba podaljšati pod gladino, jih opremiti z mrežami in zaščititi.

2. Tekstilna tovarna bo morala zgraditi večjo in zadostno čistilno napravo, če pa se bo postavila tudi pralnica volne, še eno.

3. Pralnica kremenčevega peska ne spada v mesto in jo je treba čimprej preseliti drugam. Tam pa, kjer bo, bo nujno treba zgraditi ustrezne sedimentacijske bazene. Ves kremenčev pesek, ki je sedaj v Krki nasproti kopalnici, je treba iz Krke odstraniti.

4. Klanvice in mlekarne zgraditi lahko skupno čistilno napravo, ki se ji more pridružiti tudi kakšno gospodaje večje podjetje.

5. Bolnišnica mora zgraditi čistilno napravo, za kirurški in ginekološko-porodniški oddelek, ker je sedanje stanje nedopustno.

6. Vsaka nova industrija ali večje podjetje, ki ima industrijske odplake, si mora v investicijskem načrtu zagotoviti sredstva za čistilno napravo, ker sicer njene izgraditve in obratovanje ne bo mogoče odobriti.

7. Popraviti je potrebno oba jezova v mestu, predvsem pa prvi, da ohranimo normalni vodostaj Krke v mestu.

Ponovno opozarjamo, da je sedanje stanje Krke že zelo slabo in da so potrebni obsežni ukrepi čimprej. Če bomo sedaj priložnost opustili in ukrepali prepozno, bodo investicije narasle v nevarno velikost in bo vraščanje, kaj bo še mogoče storiti. Pred nami je velika odgovornost za zdravje sedaj dorasajoče mladine, za razvoj mesta in turističnem smislu in za naše gospodarstvo. Samo zdrava, čista in lepa Krka bo prinesla našemu mestu ponovno tisto zanesljivo lice, ki je generacijam naših literatov vodilo pero, da so ga okevočevali v isposlovju. Samo taka Krka bo prinesla boljše življenje našemu turizmu, od katerega si obehamo obljubiti dohodkov. Prav so tova pa je, da je naša najvažnejša naloga očistiti zdravje naših ljudi in preprečiti vsako nepotrebno obolenje, še toliko bolj pa epidemije te ali one nalezljive bolezni.

Slabo vzdrževani Seidlov jez na Krki. Linija jezov je vlnčasta, v njem so razpoke, tako da teče voda skozi in le deloma čez njega. Ob dežnem bregu je nekaj metrov jezov že skoraj porušeni. (Foto: dr. Božo Oblak)

100.000 parov čevljev več

Za nad 100.000 parov obutve bodo povečali letno proizvodnjo v Industriji obutve Novo mesto. Toliko povečanje bodo podjetje omogočile investicije, ki jih je sedaj dobilo prvič od nabavke dalje. Porabili jih bodo za nakup strojev in za nadzajevanje enega nadstropja nad sedanjimi delavnicami.

Industrija obutve Novo mesto je znano podjetje, ki je zraslo s lastnimi silami iz majhnega obrtnega obrata v industrijsko podjetje, ki zaposluje že nad 200 delavcev in delavk ter še vedno raste. Lani so v podjetju izdelali nad 77.000 parov čevljev za domači in tuji trg. Za drugo leto računalo, da bodo proizvodnjo dvignili na 100.000 parov. Zlasti bodo povečali izdelavo otroških čevljev, saj prav teh parov najbolj primanjkuje.

Do sedaj podjetje ni dobilo nobenih družbenih sredstev za razvoj. S solidnimi izdelki in poslovanjem si je osvojilo trg in zato ima vedno več naročil, kot jih more izpolniti. Del načrta

ročil odstopa tudi ostalim podjetjem v okraju, ima pa svoji delavnici še v Skočiana in Sentjerneju. Pravkar so odpremlili prvo naročilo gozdarjev iz Trnave usnja v ZDA. Medtem so dobili naročilo za podobno obutve iz Zapadne Nemčije, na Poljsko pa so, ravno ob našem obisku odpremlili večjo količino obutve. Inzremski in domači kupci so s izdelki industrije obutve navdse zadovoljni. Kupec iz ZDA je imel edino pripombo, da so podplati čevljev kar premočni. Prvim naročilom vedno sledi nova in tako ima podjetje vedno dovolj odjemalcev za svoje izdelke. Z izvozom izdelkov so že letos ustvarili nad 40.000 dolarjev deviz.

Okrajna in republiška revizijska komisija za pregled načrtov in upravitelstvom do investicijskih kreditov sta odobrili podjetju posojilo 15 milijonov din za povečanje proizvodnje, to je za nakup strojev. S temi bodo povečali proizvodnjo in znajli proizvodne stroške. Za nadzajevanje delavnice je podjetje dobilo 5 milijonov din posojila iz okrajnega investicijskega skla-

da. Tako bodo lahko povečali število zaposlenih na 250 ljudi.

V industriji obutve preseneča to, da vso administrativno delo podjetja opravijo le tri moči. In vendar je knjigovodstvo na tekočem in nimajo nobenega zastoj v administraciji. Vsa dela imajo normalna in vsak mesec je treba posebej obračunati norme in potrošnje materiala. Tudi to opravi administrativni uslužbenec. Podjetje je tudi eno redkih, ki ima prevoznega sredstva. Za vse prevozne uslu-

ge so odvisni od drugih podjetij. Ker smajo delavnice tudi živni Novoga mesta in možnost, da bi delavnice se povečali, odnosno ustanovili nove, bi prevozno sredstvo še toliko bolj potrebovali.

Kolektiv je prepričan, da bo s temi prvimi krediti, ki jih je dobil v času desetletnega obstoja podjetja, še izboljšal kakovost in izbiro izdelkov ter znajl cen. Za več kot 100 odstotkov povečana proizvodnja dokazuje kakovost teh investicij. Škoda, da jih podjetje ni dobilo že prej, saj bi od tega imelo korist celotno gospodarstvo.

Slavba Industrije obutve v Novem mestu

Dolenjski fantje pozdravljajo

Svoje starše, znanec in prijatelje pozdravljajo dolenski fantje-vojaki, naročniki našega lista: August Sivak, Peter Durjava, Ivan Turk, Mirko Muihič, Karel Lužar, Alojz Šiško in Zagreba; Stane Vlahovič, Eduard Gnidovec, Anton Franko, Tomaž Grandovec, Rudi Perko, Anton Vidmar, Jože Božič, Franc Jožef, Franc Prpar, Karol Turk in Cuprije; Gorenc Stane iz Pule; Titovi gardisti iz Zagreba: Jože Kocjan, Slavko Lozar, Dušan Vidnjavič, Jože Muc, Bruno Bukovec in Jurij Golež; Surla Ivan, Vinko Zupancič, Anton

Sejem embaláže

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani bodo v soboto 29. junija odprli II. mednarodni sejem embaláže.

Šinogoj iz Novoga Sada; Franc Koščak, Franc Metelko, Franc Fabjan, Milan Kočvar, Alojz Andrejčić iz Sremske Mitrovice; Jože Judež, Jože Kaplan, Jože Kotnik, Jože Ramovš, Jože Gavzoda in Julij Blatnik iz Varaždina; Anton Pavlič, Mirko Gornik in Friderik Penze iz Zemuna, Jože Kovač in Viktor Kren iz Kraljeva; Zoni Janc, Ivan Vidic, Jože Zupancič, Tone Mišmaš, Franc Tekavčič in Milan Zorc iz Užičke Požez; Jože Pavlin iz Visa, Stanko Puželj, Jože Mušič, Stanko Brezar, Albert Bokal, Niko Zumič, Franc Zupancič, Martin Jančar, Ivan Križman, Kočvar Vlado iz Požarevca; Alojz Perpar in Alojz Ilar iz Cuprije; Anton Gregorič, Ivan Miklič, Janez Puš, Alojz Kvas in Franc Novak iz Pančeva, Albin Zamida in Jože Jenškovec iz Mostara, Skedelj Jože iz Velikega Drvenjaka; Mrpolc Janez, Stane Makšič, Gustel Kolenc, Franc Bartolj in Franc Blatnik iz Pule

Živilski trg v Novem mestu

V ponedeljek, 24. junija, je bil novomeški živilski trg dobro založen. Cene: jajca 14 dinarjev, grah 50 dinarjev kilogram, jagode 140 dinarjev liter, borovnice 70 dinarjev liter, orehi 130 dinarjev štirki, koruza 50 dinarjev liter. Precej je bilo tudi raznih rož in semen.

Dodatek upokojencem

Zvezni izvršni svet je izdal odlok o dodelitvi drugega enkratnega dodatka za leto 1957. ki ga bodo dobili vsi upravičeni pokojniki in invalidci. Dodatek bo izplačan upravičencem pokojnikom in invalidnim, ki jim je priznana ali pa jim bo priznana pravica do pokojnine oz. invalidnice za julij 1957. Dodatek znaša 50% mesečne zakonite pokojnine oz. invalidnine za julij 1957. Izplačan pa mora biti najpozneje do taktar, ko bo upravičencem izplačana pokojnina oz. invalidnina za avgust 1957.

Volnenih izdelkov je bilo tokrat manj; verjetno zaradi vročine, lontančih pa več. Meso: govedina 240 dinarjev, teletina 280 dinarjev, svinina 350 dinarjev kilogram. 26. junija je bilo pripeljanih na sejmišče v Novem mestu 624 prašičev v starosti od 6 tednov do 6 mesecev. Prodali so jih le 449. Cena prašičem od 6 do 10 tednov 2.500 do 4.500 dinarjev, od 3 do 6 mesecev od 5.000 do 11.000 dinarjev. Povprečna cena je bila 3 do 4 tisoč dinarjev.

40 let Oktobra

Kolendar najvažnejših dogodkov, ki kažejo razvoj in zmago oktobrskere revolucije l. 1917 v Rusiji

11. marca: Izbruh februarsko-marcveve revolucije, ki je bila po svoji vsebini borbužno-demokratska. Politična stavka delavcev Petrograda, ki se je začela 3. marca v Putjlovski tovarni, se je v nekaj dneh razširila na vsa podjetja. Spremljale so jo ulične demonstracije. Revolucionarno gibanje je prodrlo v vojašnice. Gibanje ljudstva je začelo preraščati v oboroženo ustajo proti carskemu režimu in vojni.

12. marca: Padec carske vlade. Car se skrije pred ljudstvom. Ustanovljen je Petrograjski sovjet delavskih in vojaških odposlancev.

15. marca: V Petrogradu sestavljena nova Začasna vlada. Vlado tvori knez Lvov, milijonarji Miljukov in Gučkov in drugi predstavniki kapitalistov in teleposestnikov.

20. marca: Lenin piše prvo pismo iz znamenitih svojih »Pisem od daleč«, v katerem daje analizo prve etape revolucije. Vseh pisem je v dobi do 3. aprila napisal pet.

16. aprila: Lenin se iz Švice vrača v Rusijo. Pozno zvečer se je pripeljal v Petrograd, kjer so ga delavci, vojniki in mornarji z navdušenjem pozdravljali. Na trgu pred kolodvorom je Lenin z oklopnega avtomobila govoril množici in pozval revolucionarni proletarij in armado k boju za zmago socialistične revolucije.

17. aprila: V Petrogradu je bilo zborovanje boljševiških udeležencev Vseruskega posvetovanja sovjetov, delavskih in vojaških delegatov. Na zborovanju je Lenin imel referat o vojni in revoluciji, ki je znan pod imenom aprilskih tez. »Posebnost situacije v Rusiji — pravi Lenin v tezah — obstoji v tem, da se vrši prehod od prve etape revolucije, ki je dala oblast buržoaziji, in sicer zaradi nezadostne zavednosti in organiziranosti proletariata, k drugi njeni etapi, ki mora izročiti oblast v roke proletariata in revnejših kmečkih slojev.« Namesto parlamentarne republike je Lenin predlagal ustvaritev republike sovjetov. V tezah zastopa stališče, da je treba organizirati novo revolucionarno internacionalo.

1. maja: V skladu s protijudsko politiko Začasne vlade je njen zunanji minister Miljukov poslal zaveznikom v vojni noto, v kateri govori »o stremljenju vsega ljudstva, da se nadaljuje svetovna vojna do odločilne zmage in o nameri Začasne vlade, izpolnjevati v celoti vse obveznosti, ki so bile sprejete do naših zaveznikov.«

Od 3. do 4. maja: Več kot 100.000 delavcev in vojakov Petrograda je na ulicah demonstriralo proti »noti Miljukova« pod gesli: »Dol z vojno«, »Objavite tajne pogodbe«, »Vso oblast sovjetom«. Demonstracija je bila na poziv Centralnega komiteja boljševiške partije.

Od 7. do 12. maja: Sedma userska konferenca partije boljševikov. Sto trintrideset delegatov zastopa 30.000 članov. Platforma Lenina sprejeta. Izvoljen nov Centralni komitej.

15. maja: Izčasna vlada sta pod pritiskom množic morala izstopiti najvidnejša zastopnika ruske buržoazije Miljukov in Gučkov. Sestavljena je bila prva koalicijska vlada iz zastopnikov meščanskih strank in manjševikov ter eserov. Manjševiški ministri — Skobelov in Cereteli, eserovski — Černov, Kerenski in drugi. Menjševiki in eseri podpirajo protirevolucijo.

Od 12. do 16. junija: Petrograjska konferenca tovarniških komitejev. Tri četrtine delegatov so sledile boljševikom in njihovem gestu: »Vso oblast sovjetom.«

Proračun občine Novo mesto 162,683.000 din dohodkov in izdatkov

Stanovanjski sklad bo imel letos okoli 35 milijonov dinarjev. Z njim bo letos dograjenih 43 stanovanj. Zasebniki bodo dogradili najmanj 15 stanovanj, prav tako grade podjetja in ustanove več stanovanjskih hiš. Investicijski sklad občine znaša 20.000.000 dinarjev. Porabljen bo za povečanje proizvodnje. Čestni sklad znaša 1.400.000 din in bo v celoti porabljen za popravila in vzdrževanje občinskih cest.

Letošnji proračun dohodkov in izdatkov je predvren v višini 162.683.000 din. GLAVNI IZDATKI V PRORAČUNU SO: za državno upravo 39.200.000 din, za kulturo in prosveto 6.820.000 din, za zdravstvo in socialno varstvo 13 mil-

ionov dinarjev, za zdravstveno zaščito in plačilo zdravilnega siromaniš 14.000.000 din. Določena so znatna sredstva za dotacijo finančne samostojnosti zavodom in podporo družbenim organizacijam, za stipendije, komunalna dela, vzdrževanje parkov, nasadov in poti ter za številne druge izdatke. Za pokritje izgube trgovine v Mirni peči je določeni 400.000 dinarjev.

V skladu s predpisi višjih organov je občinski ljudski odbor sprejel ukrepe za redno proračunske dohodke. Novost je pavšalna družbena obremenitev vseh obrtnih, gostinskih in turističnih podjetij. Izjema sta le Mizarstvo in »Krajevci«, to je največji podjetji, ki bosta se naprej obratnavali dohodek po knjigovodskem izkazu. Določene so tudi različne stopnje za plačevanje amortizacij in obresti na osnovna sredstva.

Marmor v Nerajcu pri Dragatušu

Ob cesti blizu Nerajca pri Dragatušu so odkrili marmor, ki se je podjetje Kremen iz Novoga mesta že začelo odkrivati. Dela uspešno napredujejo. Strokovnjaki trdijo, da je marmor zelo dober. Prva dela so bila zelo uspešna, saj so odkrile zaloge marmorja zelo strnjene. Računajo, da bodo tu nakopali še precej zelo dobrega marmorja.

Dr. Valter Krušič:

Kaj morajo starši vedeti o zobovju svojih otrok

Zaradi lažjega razumevanja in pa zaradi vzgojnega pomena mojega članka sem se namenil, da obdelam nekoliko najbolj perečih problemov, ki jih vsak dan srečujemo v odnosih med starši in otroki ter med zobozdravniki.

Rast in razvoj zob. Otrokovo zobovje se prične razvijati že v 16. tednu nosečnosti in se razvija ves čas vzporedno z otrokovim razvojem in njegovim rastjo. Jasno je, da prehranbene motnje matere med nosečnostjo, močno vplivajo na razvoj mlečnega zobovja. Kajti mlečno zobovje kakor tudi stalno zobovje, katerega razvoj se začne takoj po otrokovem rojstvu, potrebuje mnogo mineralnih snovi (kalcija, magnezija, fosfora), beljakovin, tolišč, vitaminov. Če zaradi nepravilne ali pomanjkljive prehrane matere otrokovi organizem ne sprejema vseh po-

trebnih snovi, se skleninska plast slabo kalcificira (poopne) in je tako mlečno zobovje v svoji strukturi manj vredno, zato ga prav lahko in tudi kmalu napade zobna gniloba. Seveda pa ni važna prehrana same matere nosečnice, ko se mlečno zobovje razvija, temveč je prehrana matere in seveda tudi otroka važna tudi med dojenjem, kajti razvoj stalnega zobovja se prične kmalu po porodu. Če torej otroku ne dajemo pravilne hrane, bodisi da ga umetno hranimo ali pa da ga hranimo naplajno nepravilno, se bodo pojavile pomanjkljivosti na otrokovem stalnem zobovju. Tudi v tej dobi more otrokova hrana vsebovati mineralne snovi, tolišče, beljakovine in vitamine, kajti manj vredna kalcifikacija skleninske plasti zaradi nepravilne prehrane lahko že ob rojstvu in v prvih le-

tih življenja obsodi otrokovo stalno zobovje na uničenje zaradi zobne gnilobe. Najpravilnejša in najnaravnnejša otrokova prehrana v prvih mesecih življenja je materino mleko. To vsebuje vse snovi, ki jih potrebuje organizem pri izgradnji kostnega sistema in zobovja. Ni ga danes hranjita, ki bi moglo nadomestiti materino mleko. Ko pridemo otroku polagoma dodajati še drugo hrano, ne smemo posnemati tistih mater, ki dajejo otroku pasirano in tako mehko hrano, da otrok, ki se namu v tem času že znasi zobje, sploh ne rabi zob v tisti nameni, za katerega jih ima — namreč za žvečenje hrane.

Zobje morajo opravljati funkcijo, za katero so namenjeni, to se pravi, otrok se mora privaditi, da hrano žveči in uporablja v ta namen zobje. Seveda pa je zelo priporočljivo že v tej

starosti dodajati vitamin D v obliki ribjega olja. Vsak dan opazimo namreč primere rahitisa na zobovju, medtem ko organizem sam ne kaže nikakršnih znakov rahitisa. Ne glede na to, da so taki rahitični zobje estetiko pomanjkljivi, je mnogokrat tudi sklenina v svoji strukturi pomanjkljivo zgrajena in take zobje mnogo prej napade kariozni proces kakor zdrave.

Kar se tiče rasti zobovja mladim, da je vsem materam znano, kako in kdaj mlečno zobovje izkazuje, zato naj prav na kratko povem, da prične izraščati mlečno zobovje v 6. mesecu in se konča nekako v polovici 3. leta starosti.

Motnje pri izraščanju zob. Na splošno matere menijo, da spremlja rast vsakega mlečnega zoba obolenje celotnega otrokovega organizma. To seveda ne drži. Res je sicer, da srečujemo pri nekaterih nekoliko bolj pomanjkljivo zgrajena in take zobje mnogo prej napade kariozni proces kakor zdrave. Popolnoma napačno pa je, kar dela mnogi mater, da v času, ko mu mlečno zobje izrašča, in ko otrok čuti v območju, kjer bo mlečni zob izrastlel, napetost sluznice, daje otroku v roke tude predmete, ki jih potem vtika v usta in grize zobje, da bi si olajšal občutek napetosti. Pri tem se lahko sni sluznica in povzroči infekcijo. Med izraščanjem mlečnih zob tudi ni priporočljiva prekomerna higijena, če obstajajo mlečni zobje, da izraste eden ali dva ali

pa morda tudi trije zobje neka-ko v istem času, ko je otrok obolen za kakšno otroško boleznijo. Dalje vemo, da je večina otrok v zimskih mesecih prehlajena, da kašlja ali da ima vnetje bronhije. V poletnih mesecih pa opazimo pri otrocih drisko. Če ob tem času izraste mlečni zob, seveda ta ni kriv, da ima otrok bronhitis ali drisko. Na splošno se med izraščanjem mlečnega zobovja poveča salivacija pri otroku, to se pravi izliva se slinavke, produkcija mnogo več slina kot sicer. Seveda lahko otrok preveliko količino slinve počrta in si pri tem pokvari želodec in pa črevesni trakt, kar ima zopet za posledico drisko.

Popolnoma napačno pa je, kar dela mnogi mater, da v času, ko mu mlečno zobje izrašča, in ko otrok čuti v območju, kjer bo mlečni zob izrastlel, napetost sluznice, daje otroku v roke tude predmete, ki jih potem vtika v usta in grize zobje, da bi si olajšal občutek napetosti. Pri tem se lahko sni sluznica in povzroči infekcijo. Med izraščanjem mlečnih zob tudi ni priporočljiva prekomerna higijena, če obstajajo mlečni zobje, da izraste eden ali dva ali

(Nadaljevanje na 4. strani)

KRI ZA ŽIVLJENJE

Pretekli teden so oddali kri na novomeški transfuzijski postaji...

Pivo v vrečkah

Kot povsod, so tudi belgijski navijači nogometnih tekem vsi zelci bojeviti.

Novi naročniki našega lista

- Kastelic Helena - Hinje Kočvar Franc - Gradec Jancič Jože - Ravne...

V vsako hišo DOLENSKI LISTI

Biser našega Krasa

S čudovitimi naravnimi lepotami se slovensko ozemlje na razmeroma majhnem prostoru upravičeno kosa z najlepšimi deželami sveta.

Ne veste kam na izlet? Ugrabite kam bi zavili s prijatelji na kratek oddih?...

Potojnska jama je bila znana že v davni. Potojnska je slovito ozko grlo, kjer se križajo mnoga pota Srednje Evrope.

Prve opise o njej imamo iz XVII. stoletja, čeprav se je njen sloves naglo razširil šele po letu 1918...

Iz leta v leto hitje v Potojnsko avtomobili iz vseh evropskih in preokocenskih držav; tu se tuji ustavijo vsaj za nekaj ur...

Največ gostov prihaja v Potojnsko iz Zahodne Nemčije, Avstrije, Anglije, Francije, Danske, Italije, Holandske, Švedske, Švice in Belgije.

mo doživljamo presenečenje za presenečenjem. Vseposod je zalita z bisernimi kapniki, da človek v resnici ne ve ali bi občudoval višee ali iz tal raztoča kapnike...

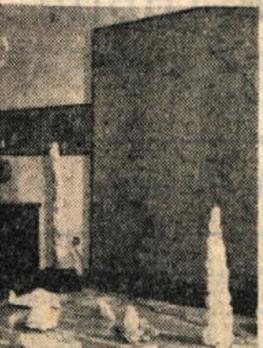
Vsa Potojnska z okolico je kraj čudovitih lepot. Notranjski muzej in pred kratkim na novo odprti Speleološki muzej Instituta za raziskovanje Krasa nudita še tako razvajanemu obiskovalcu muzejev dragocene posebnosti.

Jamska železnica prepele leto za letom desetisočice turistov v svet podzemeljske Pivke.

rodni mostom. Cerkljansko jezero, Nanos s Plešo, Predjamski grad in druge zanimivosti Krasa - vse to nas vabi, da obiščemo Potojnsko in njeno okolico.

Okostje jamskega medveda v novem Speleološkem muzeju v Potojnski

(Naslovna slika: Predjamski grad)

Novomeški ribiški športni tekmovalci še vedno nepremagani

V soboto 15. junija je bilo v Mariboru na stadionu Branika IV. republiško ribiško športno tekmovanje.

- Vrstni red ekip je bil sledeč: 1. RD Novo mesto (Gostiša, Požar, Rifelj) 4.581,9 točk; 2. RD Ljubljana I (Nered, Dimnik, Potrč) 3.405 točk; 3. RD Ljubljana II (Sadar, Dolenc, Tekauc) 4.988 točk; 4. RD Maribor (Suhy, Kolšek, Čičič) 4.385,5 točk; 5. RD Celje (Polutnik, Rohnjec, Uršič) 3.352,2 točk; 6. RD Kranj (Škraba, Šimunac, Malenšek) 2.947,5 točk; 7. RD Ptuj (Kajžnik, Majcen, Kristančič) 2.852,3 točk.

- 7. Rifelj Danilo 1.719,6 točk; Silvo Požar, je s tem postal republiški prvak za leto 1957 in je osvojil prehodno zastavico. Kot posamezniki so tekmovalci Ribiškega društva Novo mesto v skupnem plešanju vseh obveznih disciplin dosegli sledeča mesta: 1. Požar Silvo 1.942,8 točk; 2. Gostiša Miha 1.869,5 točk; 4. Jakovljevič Stojan 1.827 točk;

Zmagoviti prvaki: zvezni in republiški zmagovalec Silvo Požar, Miha Gostiša in Dane Rifelj (od leve proti desni) v Mariboru

rodni mostom. Cerkljansko jezero, Nanos s Plešo, Predjamski grad in druge zanimivosti Krasa - vse to nas vabi, da obiščemo Potojnsko in njeno okolico.

NEKAJ OKROGLIH

SREČNO OZDRAVLJEN »No, sestra,« pravi primarij, ko stopi v bolniško sobo, »kako kaj z vašim pacientom?«

»Oh, zelo dobro, tovariš primarij,« odgovori bolničarka z rdečo. »Jutri se poročiva.«

ISTO, PA Vendar ne isto »No, spet vi?« začudeno vpraša sodnik obtoženca-blaženika.

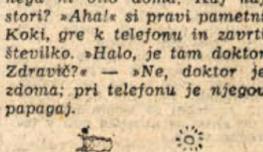
»Da, jaz; ampak podjetje je sedaj drugo.«

ZMAGOVALEC PO SILI V družbi se igrajo razne igre. Pa predlaga nekdo: »Dajmo še tole igrjo: Kdor izmed nas bo naredil najbolj bedast obraz, bo zmagal in dobil nagrado.«

Sodnik, določen za ocenjevanje, je hitro pokazal nekoga na koncu mize.

Toda zmagovalec se je odločno uprl: »Kaj bom jaz zmagal! Saj sploh nisem sodeloval v igri.«

PAPAGAJSKA NEZGODA Papagaja Kokija je začela boleti glava, ko ravno nobelega ni bilo doma. Kaj naj stori? »Aha!« si pravi pametni Koki, gre k telefonu in zavrti številko. »Halo, je tam doktor Zdravič?« - »Ne, doktor je zdema; pri telefonu je njegov papagaj.«

Fakir - brodomoec

Letos poteka štirideseto leto od dogodka v eni največjih držav na svetu, od ruske oktobrske revolucije. Kot očividec vseh dogajanj, kar jih je bilo v moji bližini, bom za bralce Dolenjskega lista napisal nekoliko spominov na težko borbo ruskih delavcev in kmetov, v kateri so po težkih borbah in številnih žrtvah porazili sovražnika.

Ker nisem sledil zgledom svojih sovrstnikov in ušel pred vojaščino v Ameriko, sem leta 1912 moral nastopiti odsluženje vojaškega roka, ki je trajal takrat tri leta. Dodeljen sem bil prvemu bataljonu 17. pešpolka v Ljubljani, ostali trije bataljoni so bili tedaj v Celovcu. Dodeljen sem bil k 4. stotnji, kjer je bil stotnik Dunajčan Ziernfeld. Ravno tedaj se je vnela balkanska vojna. Zmagoviti pohod srbskih divizij je neizmerno navdušil vse napredne Slovence, toda uradna Avstrija je bila drugačni misli in bilo je precej govora o neizbežni vojni med Avstrijo in Srbijo. Nekoga dne je prišel stotnik ob nenavadnem času k nam in, ko je narednik Blanč raportiral, da so vse čete zbrane, začel takole govoriti: »Prišlo mi je na ušesa, da vi po gostilnah in in javnih prostorih govorite, da v primeru spopada med našo državo in Srbijo ne boste hoteli streljati na Srbe. Nimam nič proti temu, da simpatizirate z njimi, ker so vaši krvni bratje, toda jaz sem Nemec in enako tudi jaz čutim narodnostno povezanost z Nemci izven Avstrije. Vendar, če bi prišlo do vojne med našo državo in Nemčijo, bom kot Avstrijec storil svojo dolžnost. Glejte, da boste tudi vi, če bo potrebno, zvesti prireigi in državi kateri pripadamo, storili svojo dolžnost.«

Mi smo si seveda mislili vsak svoje. Tiste dni je prišla tudi sleparija čudežne Vodiške Johance na dan in tisti vojaki, ki so slepariki verjeli, so morali pogoltniti marsikatero pikro opazko svojih tovarišev. Ob novem letu 1913 sem bil premeščen k 16. stotnji v Celovec. Prvega maja istega leta smo bili ves dan v pripravljenosti pri puškinih piramidah in vsak je dobil še deset ostrih nabojev. Sele zvečer je prišel policijski častnik povedati, da je nevarnost delavskih nemirov minila. Isto se je ponovilo prvega maja leta 1914. 10. junija 1914 je bilo vesoljno nemstvo v Celovcu hudo razburjeno in na nogah. Napovedan je bil namreč prihod 500 romarjev z onstran Karavank, ki so hoteli proslaviti 400-letnico ustoličenja koroskega vojvode na Gosposvetskem polju v slovenskem jeziku. Mestna sodrga je tisto nedeljo že zarana odšla k vojskemu kamnu, ter ga vsega ogradila z visokimi ograjami, tako da se ni nič videlo. Ko so romarji z vlakom dospeli na celovski kolodvor, jim je bil vstop v mesto prepovedan in so se morali vrniti. 26. julija 1914 zvečer nas je pozno v noči prebudila vojska godba in vpitje: »Zivela vojna in Avstrija! Dol s Srbijo!« Od tiste ure ni bilo več spanja; vedeli smo, kaj nas čaka.

Kmalu smo bili v Ljubljani in naš četrti bataljon je odrinil 12. avgusta na vzhod proti Galiciji. Zacasno smo se ustavili v vasi Deržov, blizu Nikolajeva in Strija. 21. avgusta ob pol nih pridirja adjutant Dekaneva in zavpije: »Uzbuna! Zbor! Sovražnik je vdrl v Galicijo!« Naredili smo zbor za pohod in takoj nabili puške. Ob tej priložnosti je nastal popoln sončni mrk, mi pa smo krenili po prašni cesti proti severo-vzhodu in precejšnje kos poti vsi molčali. Hodili smo še pet dni in se spopadli z Rusi 26. avgusta pri vasi Gologorg. Zaradi nasprotne komande in podcenjevanja ruske vojske smo imeli že prvi dan ogromne izgube. Padli so tudi bataljonski poveljniki treh bataljonov, tudi polkovnik Steinfird je bil tebe ranjen.

Sledil je umik, po novi hudi bitki 31. avgusta smo se umaknili preko Lvova, po porazu pri Grodsku smo se umakali preko Pšemisla proti ogrski meji ter se ustavili pri Gorlagh. Po nekaj dneh oddiha smo začeli ofenzivo ter napredovali nekaj desetih kilometrov. 15. oktobra se je začela nova huda bitka, ki je trajala do 5. novembra. Ko smo v noči 19. oktobra napadali Ruse, sem bil ranjen in prepričan, da je zame sedaj vojna končana. Pa sem se hudo zmotil! Ravno na obletnico začetka vojne 28. julija 1915 sem že bil z novo vojno opremo na judenburškem kolodvoru ter preko Dunaja, Budimpešte in Marmarosz-Szigeta znova prišel na galisško bojišče. Na reki Dnjester smo se ustavili in oprezovali skozi strelne linije, kje so Rusi. Nekoč smo jih klicali:

»Hoj Moskali!« Oglasil se je eden: »Čta je?« In spet: »Brest Litovsk je naš!«, odgovor: »Harašo, nu do Moskve ješo dalje!« V meni je tlela skrita želja, da bi me ob kakih priložnostih Rusi ujeli. 12. septembra pri Zalesčikih v vzhodni Galiciji, ko sem bil poslan na patroljo, se je to tudi zgodilo. Osem nam je bilo skupaj, takih ki smo bili prvič na bojišču; mene so nekako priznali za najstarejšega in takega, ki ga velja ubogati. Rekel sem jim: »Fantej, kdor bo nočjo hodil z menoj, bo ujet, ravnajte se po tem!« Oni pa so odvrnili: »Pa naj bomo ujeti, vseeno gremo!«

Odpravil sem jih v neko prazno hišo v vasi, iz katere so po večini ljudje zbežali zaradi strahu pred obstreljevanjem. Jaz pa sem se oziral po Rusih. Kmalu čujem peket konjskih kopit in prikaže se 12 jezdecov na belih konjih, spredaj oficir, ki sem ga poznal po kokardi in dežnem plašču. Pokazal sem jim in jih opozoril nase. Ko so prišli k meni, je skočil oficir s konja ter mi ponudil roko v pozdrav z besedami v nemščini: »Sedaj bomo prijatelji!« Jaz odvrnem: »Sovražniki več ne bomo.« Ker so videli puške pred hišo na kupu, je vprašal oficir: »Kje so drugi?« Jaz pokazem z roko, da so v hiši. (Nadaljevanje sledi)

HIRIBČEV GRELEC

57. Grelec in oskrbnik sta ždela v grmovju in čakala noč. Približala sta se robu goščave in videla kako so Turki z biči in krikom dvignili ujetnika in s njimi počasi utonili v mraku. Toda dolgo se še nista upala premakniti. Niti govorila nista. Da, zdaj nista več ujetnika in Grelec ni vedel, kako se naj vede. Zdaj bo padel gospod oskrbnik začel po starem. Jakovčini spodaj so peli od veselja, da so odgnali Turke. »Ali bi šla k njim?« je zasopel Grelec. Bil je utrujen, rad bi legel in zaspal. Oskrbnik je odidal. »Turki se bodo še vrnili. Skrbeti morava, da prideva čimprej domov. Kod naj se sicer vrnejo kakor tud?« Grelec je pomislil na domače, na mater in sestro in brata. Bolje bo, če so vsi skupaj.

58. Grelec se je tedaj spomnil očeta. »Očeta so menda izpustili iz ječe?« je drzno vprašal in pogledal oskrbnika. »Menda so bili toliko pametni,« je zamolko potrdil Andraž. Nekako neprijetno mu je bilo govoriti o zaprtem Hiribču. Medtem se je mrak zgostil, dim in megla sta se združila, k vsemu je začelo se snežiti. »Zdaj pa le na pot!« se je dvignil oskrbnik. Pri hoji se je lovil, kakor da bi bil pijan. Rana na obrazu ga je silno bolela. Pod cesto sta se zopet umaknila v grmovje. Nekaj jezdecov je odpekotalo mimo. Ko sta hotela preko poti, sta se spotaknila ob mrtvega človeka. Plezala sta dalje, toda oskrbnik se je vrnil k mrlju in trenutke kasneje prišel s sulico. »Mrtvi je ne potrebuje več. Mljava pa se morava braniti!« je dejal.

59. Večina Turkov je že odšla proti Potojnski, naltela bi lahko le še na zapoznela krdela. Zato sta hodila dalje previdno in, kadar se jima je le zadelo, da se v daljavi premikajo sence, sta krenila s poti. Če nekaj časa sta videla proti Cerkljani skozi padajoči sneg ogenj. »Hiša gor!« je dejal Grelec. »Ogenj na cesti...« je zmajal oskrbnik z glavo in se ustavil. »Straža?« je vprašal Grelec. Počasi sta se približevala. Velike postave so hodile krog ognja. V bližini je stala gruča konjev. »Turki!« je kričnil oskrbnik. Grelec pa ga je moral prljati za sulico. »Nekoliko jih moramo obdelati!« je silil oskrbnik s čudno bleščočimi očmi in le s težavo za jezice odvikel stran in skozi grmovje.

60. Tako sta še dolgo hodila. Grelec je moral oskrbnika, kateremu se je vedno huje bledlo, voditi. Med potjo se je zaletel vanju pes. Grelec ga je odgnal s sulico, potem pa je prilezlo nekaj mož. »Kdo sta?« »Nadliški oskrbnik,« je trdno dejal Grelec. »Tista zraga, ki ni boljša ko Tureki!« se je nekoč oglašil. »Dajte ga sem!« Grelec je dvignil sulico. »Ranjen je, od Turkov. Ujeta sva bila in sva ušla!« Nato so ju pustili mimo. Grelec je povpraševal po poti. Toda še daj časa je čutil, da ga spremljajo s pogledi in ždelo se mu je, da sumi po gozdu, kot da bi kdo hodil za njima. Ime nadliškega oskrbnika je bilo očividno zelo slabo priporočilo tod okoli.